

Economische ontwikkeling van de voedingsindustrie in Vlaanderen

Economisch jaarverslag 2021

Fevia
Vlaanderen

Inhoud

[Executive summary](#)

[Omzet](#)

[Investeringsen](#)

[Buitenlandse handel](#)

[Jobs](#)

[Werkgevers](#)

[Toegevoegde waarde](#)

[Concurrentiekracht](#)

[Vacatures](#)

Kerncijfers 2021

* Schattingen voor 2021 gebaseerd op voorlopige cijfers

Executive summary

Omzet

De voedingsindustrie is de grootste industriële sector van Vlaanderen (23% van de totale omzet)

Omzet van de Vlaamse voedingsbedrijven op de Belgische markt stijgt met 18%

Omzet groeit vooral in volume

Investeringsen

Voedingsindustrie is de grootste industriële investeerder in Vlaanderen

Investeringsen bereiken een nieuw record

In de rest van de verwerkende industrie blijven investeringen stabiel

Buitenlandse handel

Positieve handelsbalans van €4,3 miljard (-4% t.o.v. 2020)

Nog 52% van de uitvoer naar de buurlanden, maar verre uitvoer wordt steeds belangrijker

Verenigde Staten zijn de 8ste exportmarkt

Werkgelegenheid

71% van de arbeidsplaatsen van de Belgische voedingsindustrie ligt in Vlaanderen

De voedingsindustrie is de grootste industriële werkgever van Vlaanderen

1 op de 5 jobs in de Vlaamse industrie is er één in de voedingsindustrie

Executive summary

Werkgevers

95% van de werkgevers stelt minder dan 100 werknemers te werk

28% van de industriële werkgevers behoren tot de voedingsindustrie

61% van de werkgevers van de Belgische voedingsindustrie bevindt zich in Vlaanderen

Toegevoegde waarde

16% van de toegevoegde waarde van de Vlaamse industrie komt van de voedingsindustrie (2de sector na de chemie)

De toegevoegde waarde van de Vlaamse voedingsindustrie is met gemiddeld 1,5% per jaar gestegen sinds 2015

De rest van de industrie doet het de 5 laatste jaren minder goed (+0,5% per jaar)

Concurrentiekracht

Een werkuur kost 1/4de meer in België dan in de buurlanden

Beleidskeuzes maakten elektriciteitsfactuur voedingsbedrijven 44% duurder in 5 jaar

Door de belastingslasagne draagt de Vlaamse voedingsindustrie bijna 5 miljard euro bij aan de overheidsfinanciën

Vacatures

Technische profielen zijn het meest in trek

Ontvangen vacatures in de Vlaamse voedings- en drankensector stijgt met 50%

Bijna 3 vacatures per dag voor productieoperatoren in de voedingsindustrie

Omzet

Een indrukwekkend herstel

€ 50,3
miljard

+15,0%
in 2021

Voornaamste bevindingen

De voedingsindustrie is de grootste industriële sector van Vlaanderen (23% van de totale omzet)

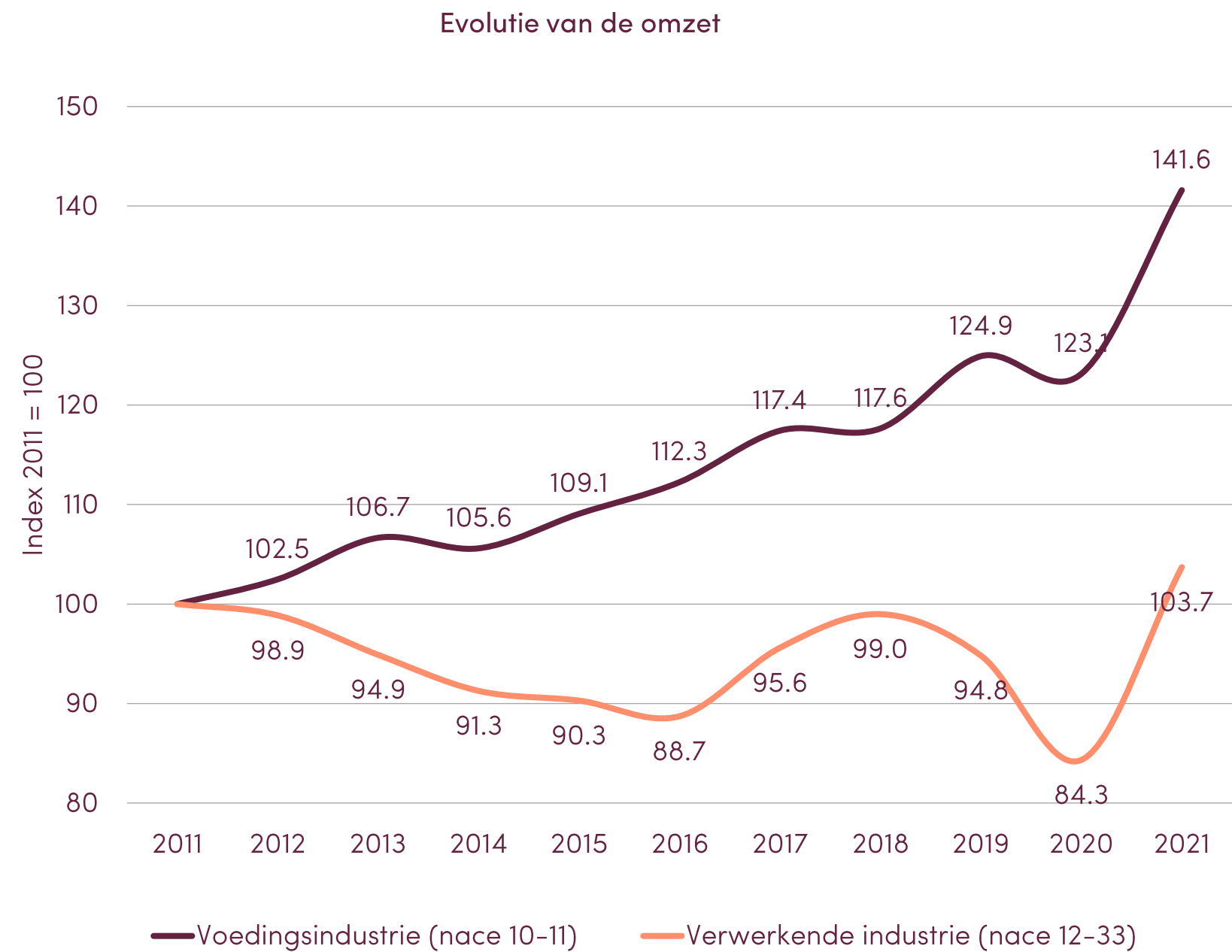
Omzet van de Vlaamse voedingsbedrijven op de Belgische markt stijgt met 18%

Omzet groeit vooral in volume

De omzet heeft de wind in de zeilen

De coronacrisis en de genomen gezondheidsmaatregelen hadden een negatief effect op de voedingsindustrie. Na een groei van gemiddeld 3,4% per jaar tussen 2015 en 2019, kende het jaar 2020 een lichte vertraging met een omzetverlies van 1,4%. Maar het herstel in 2021 is indrukwekkend (+15,0%).

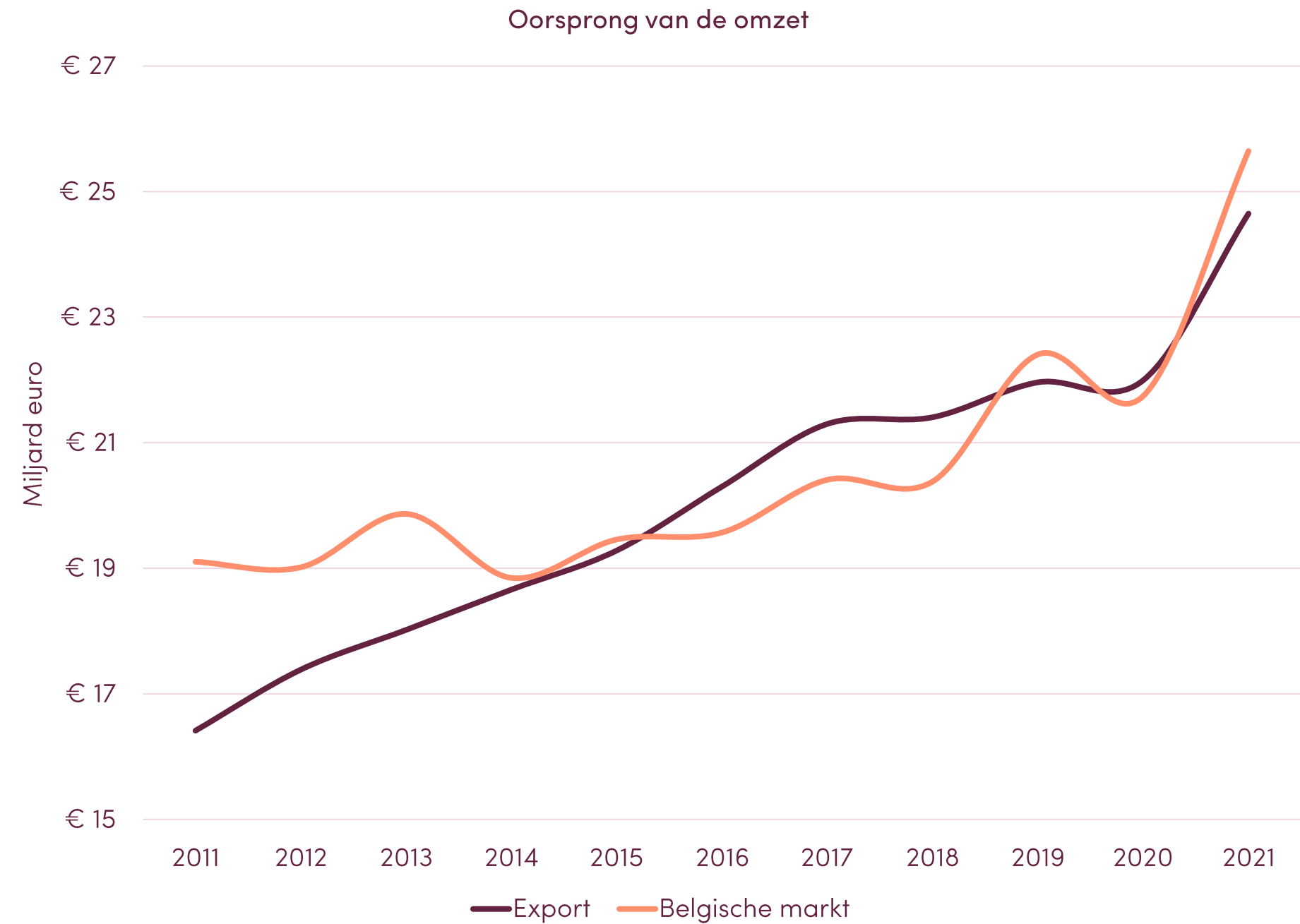
De rest van de verwerkende industrie deed het ook zeer goed in 2021 (+23,0%), waardoor de verliezen van 2020 werden goedgehaakt en waarmee de omzet boven het niveau van tien jaar geleden ligt.

Bron: Statbel

De Belgische markt herstelt zich

Na een moeilijk jaar 2020, vooral te wijten aan de sluiting van de horecasector en de beperkingen voor de evenementensector, stijgt de verkoop op de Belgische markt substantieel (+17,9%). In 2021 komt het grootste deel van de inkomsten van de voedingsindustrie opnieuw van de Belgische markt,

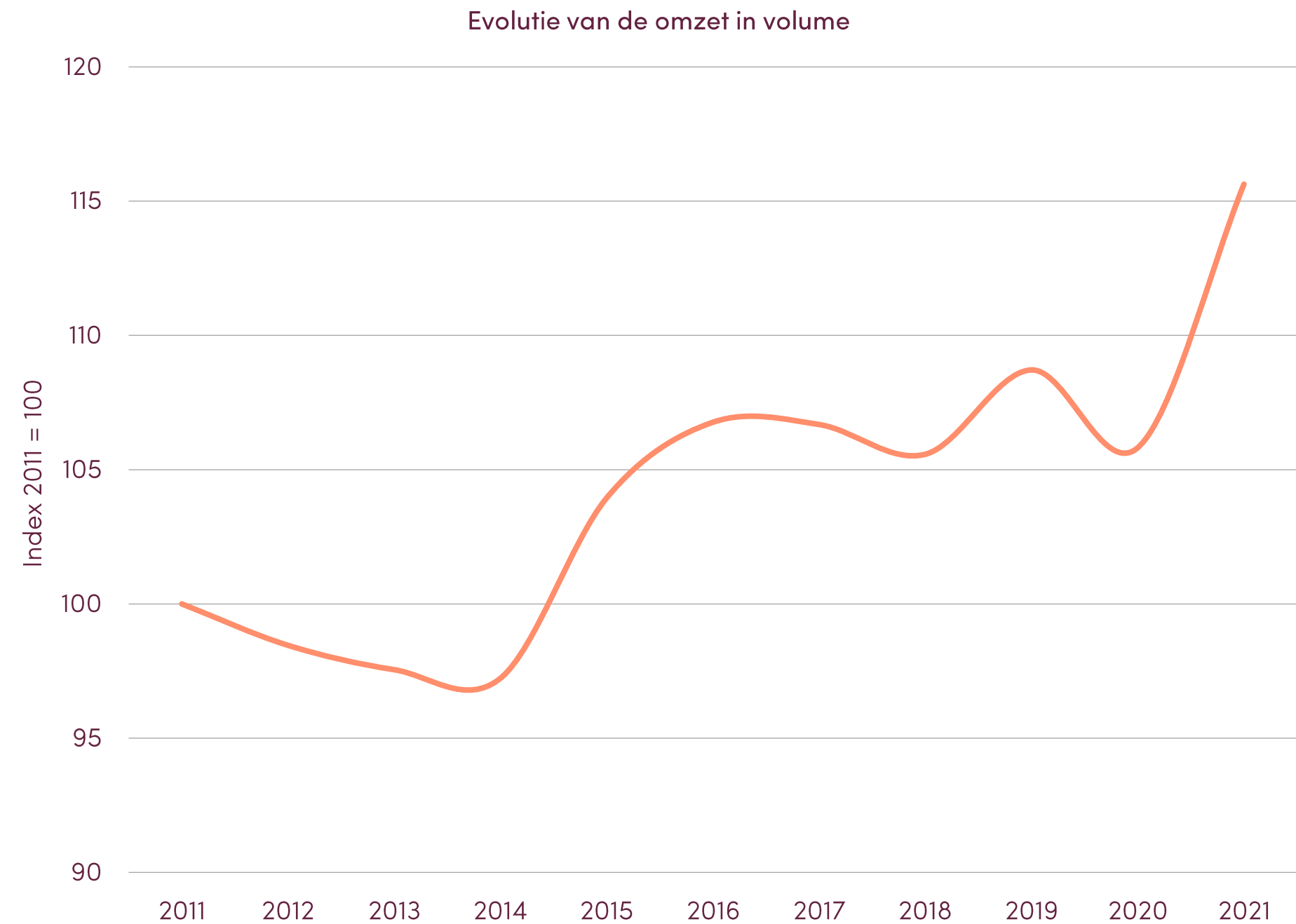

Bron: Statbel, NBB, eigen berekeningen

Omzet groeit vooral in volume

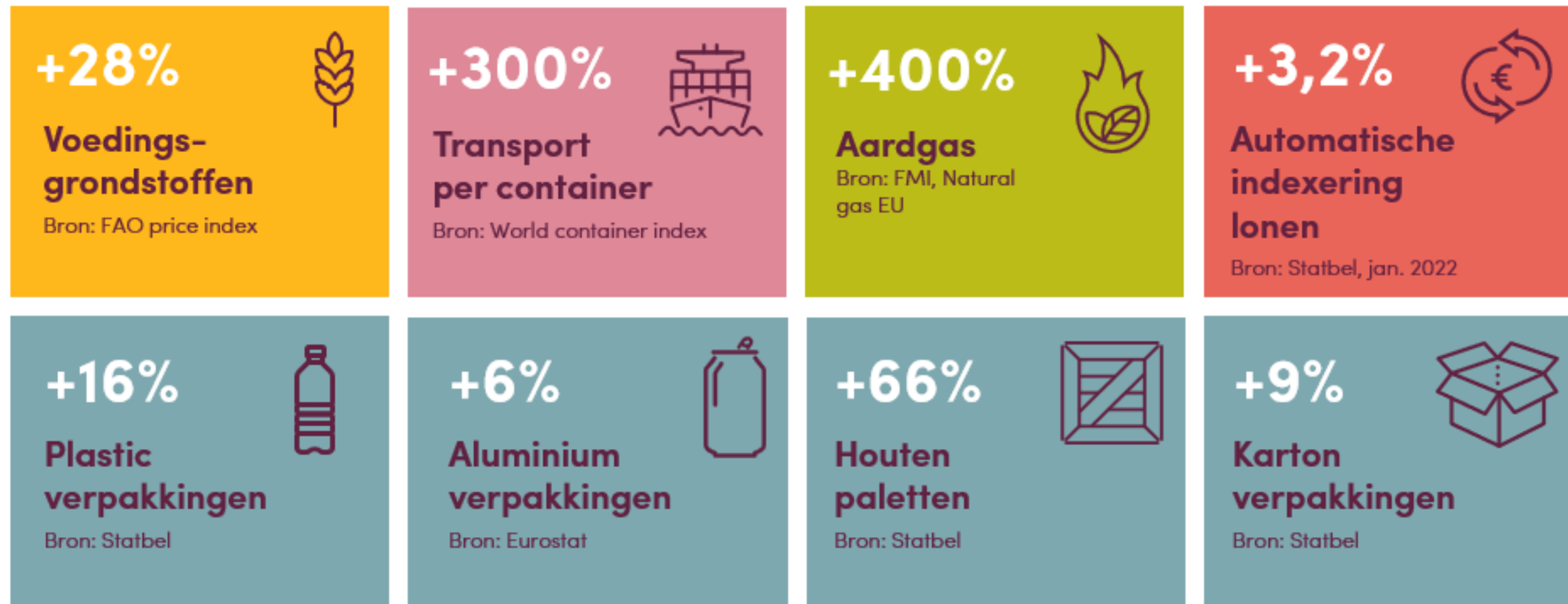
Na tussen 2015 en 2020 min of meer stabiel te zijn gebleven, neemt de omzet in volume in 2021 indrukwekkend toe. Twee derde van de groei van de omzet in waarde in 2021 komt namelijk overeen met een volume-effect. Het resterende derde deel is toe te schrijven aan de stijging van de producentenprijzen.

Deze prijsstijging is het gevolg van de explosie van de productiekosten als gevolg van het krachtige post-covid herstel: de bevoorradingketens zijn onder druk komen te staan, transport per schip is ernstig verstoord,...

Bron: Statbel, Eurostat, eigen berekeningen

Explosie van de productiekosten in 2021

Stijging van de gemiddelde jaarlijkse prijzen in 2021 t.o.v. 2020

Investeringsen

Nieuw record

€ 1,4
miljard

+5,4%
in 2021

Voornaamste bevindingen

Voedingsindustrie is de grootste industriële investeerder in Vlaanderen

Investeringsen bereiken een nieuw record

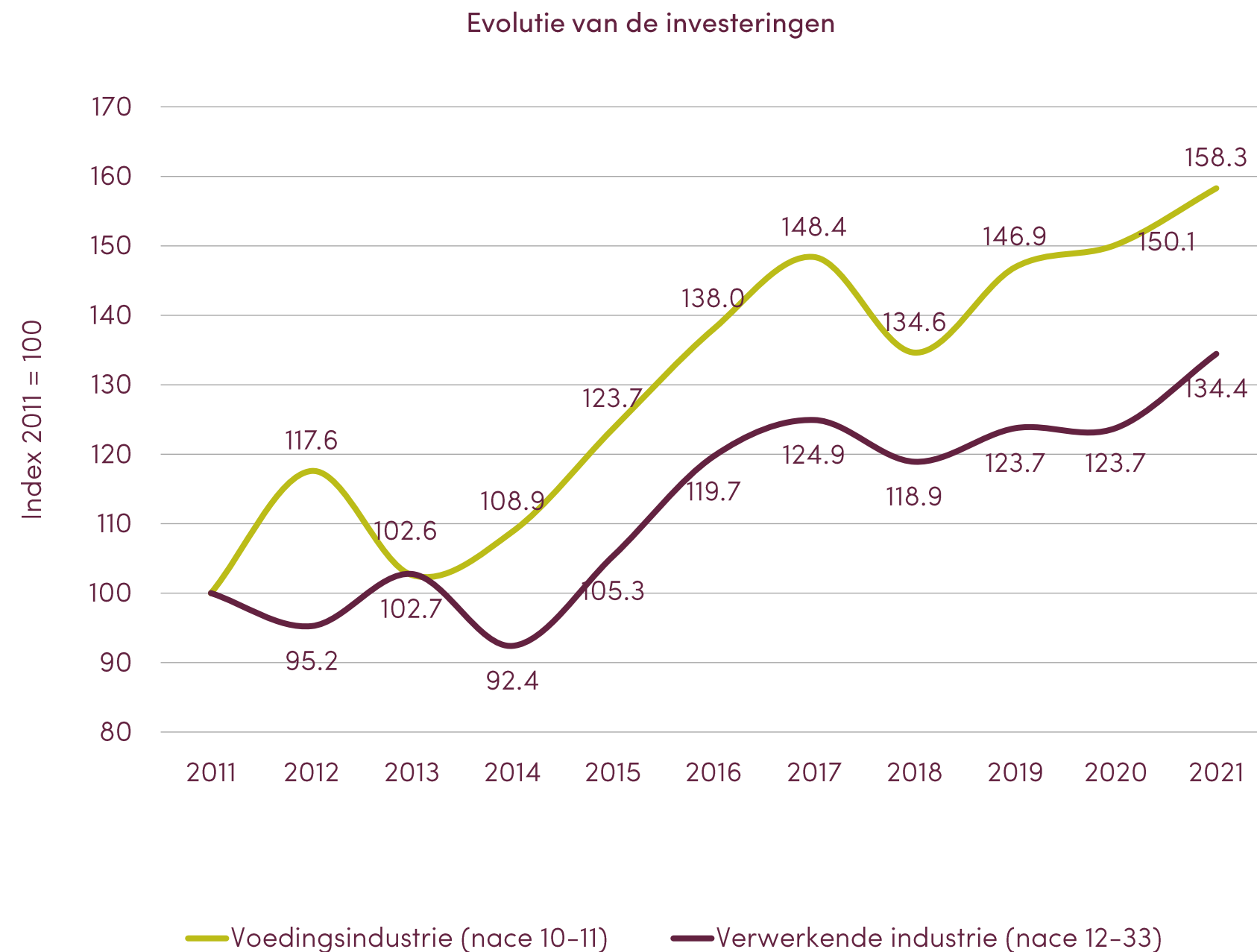
In de rest van de verwerkende industrie blijven investeringen stabiel

Investerings zitten in de lift

In 2021 nemen de investeringen sterk toe (+5,4%) en bereiken ze een nieuw record: 1,37 miljard euro.

Met een aandeel van 22,8% van de industriële investeringen in 2021, bevestigt de voedingsindustrie haar plaats binnen de sectoren die het meest investeren.

De beschikbare cijfers laten ons niet toe om er 100% zeker van te zijn dat de Vlaamse voedingsindustrie de grootste industriële investeerder is. Hoewel, het hoge bedrag en de evolutie in lijn met de rest van de industrie sinds 2014, wijzen erop dat dit inderdaad het geval is.

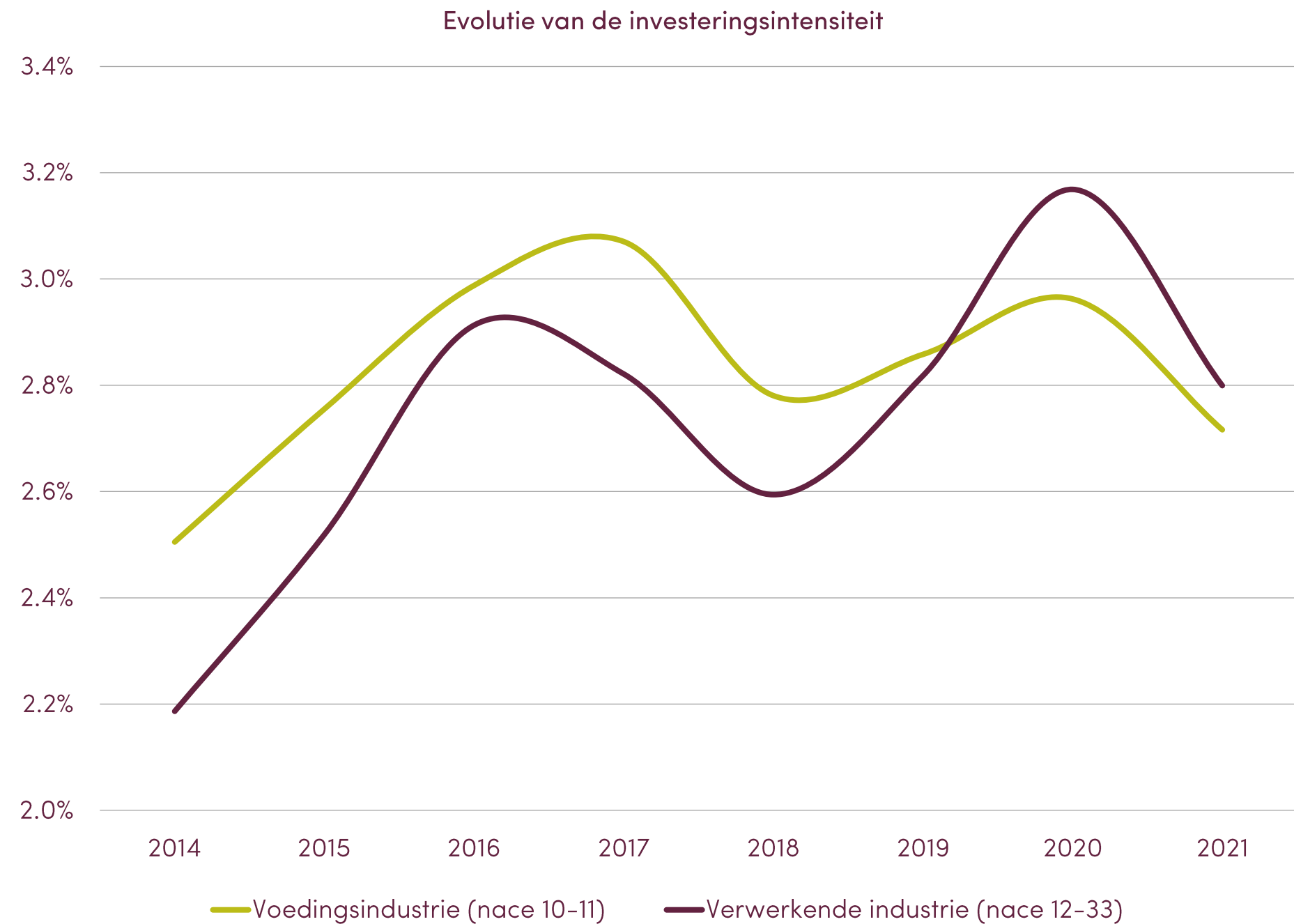

Bron: Statbel

Investeringsintensiteit blijft hoog

Doordat de investeringen minder snel stegen dan de omzet, is de investeringsintensiteit (die de verhouding van de investeringen ten opzichte van de omzet meet) in 2021 gedaald.

De investeringsintensiteit in de voedingsindustrie (2,72%) is in 2021 nog steeds een beetje lager dan in de rest van de verwerkende industrie (2,80%).

Bron: Statbel, eigen berekeningen

Buitenlandse handel

€ 24,6
miljard export

+12,1%
in 2021

De groei versterkt zich

Voornaamste bevindingen

Positieve handelsbalans van €4,3 miljard (-4% t.o.v. 2020)

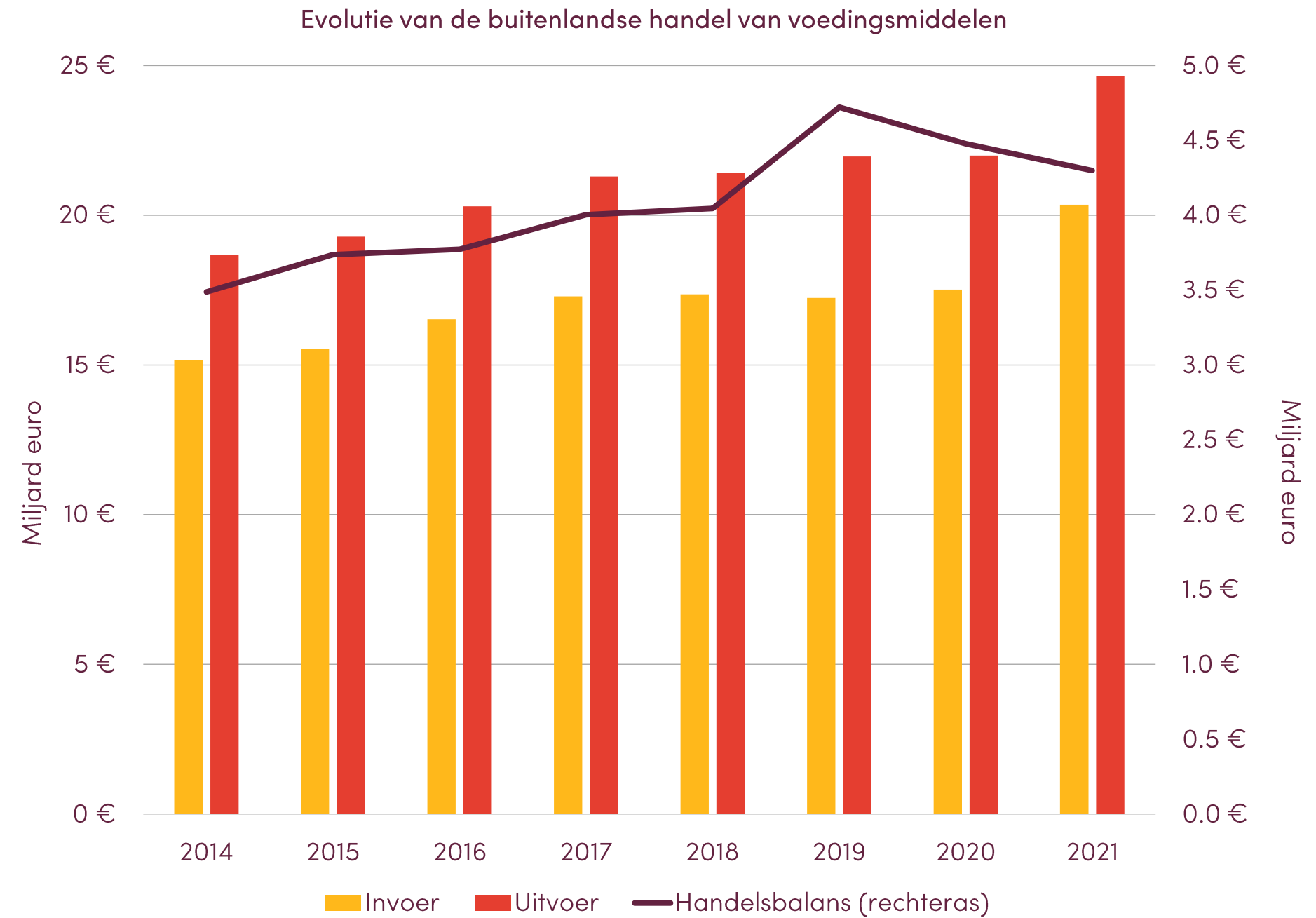
Nog 52% van de uitvoer naar de buurlanden, maar verre uitvoer wordt steeds belangrijker

Verenigde Staten zijn de 8ste exportmarkt

Dalende handelsbalans

In 2021 bedroeg de Vlaamse export van voeding en dranken 24,6 miljard euro. De import van deze producten had een waarde van 20,3 miljard euro, waardoor er voor voeding en dranken een handelsbalansoverschot was van 34,3 miljard euro.

De inkomsten uit export van voeding en dranken zijn met 12,1% gestegen, na een corona-pauze in 2020. De waarde van de import van voeding en dranken steeg met 16,2% ten opzichte van 2020. De handelsbalans is op die manier met 4,0% gedaald, maar blijft niettemin ruimschoots positief.

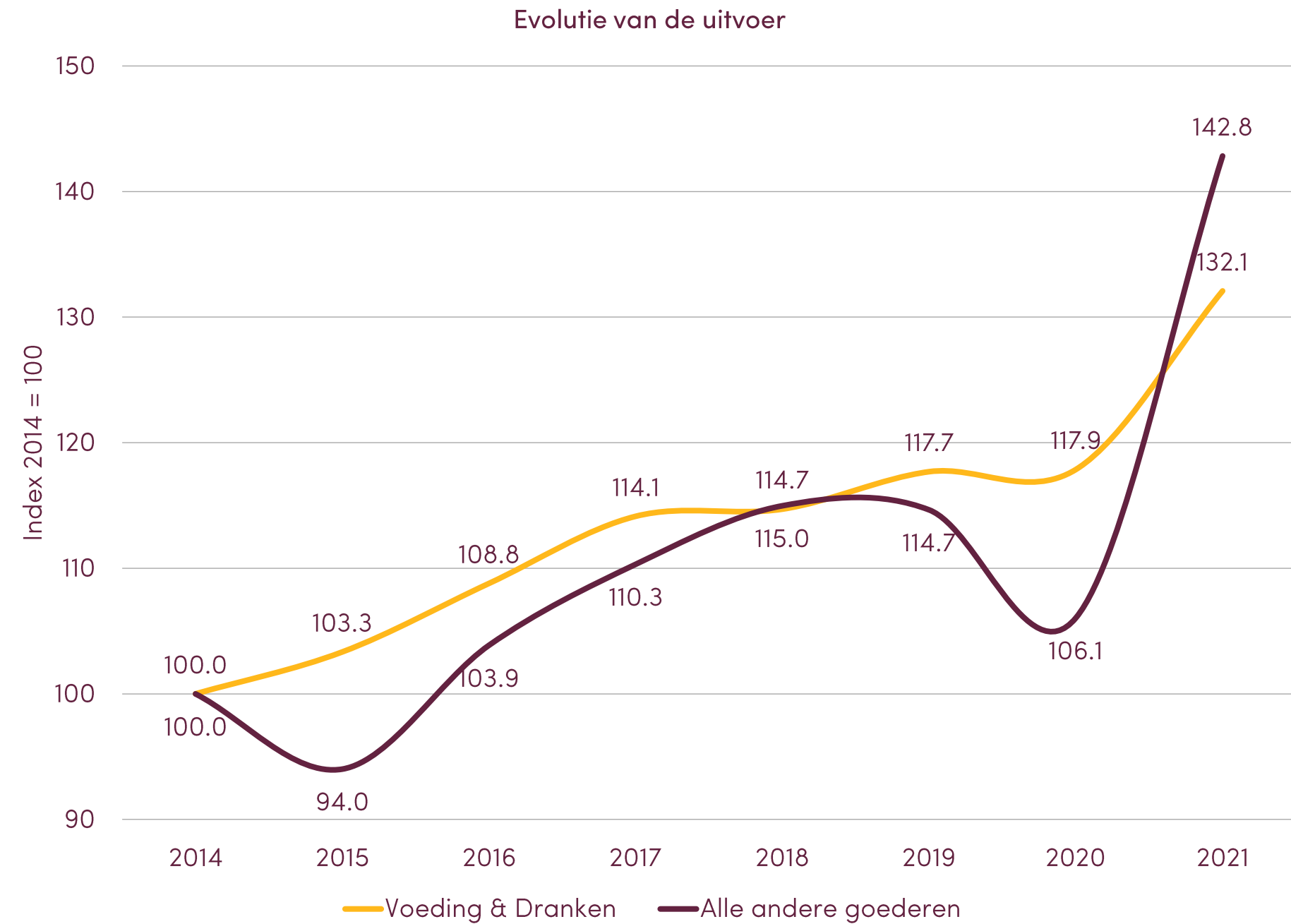

Bron: NBB

Belangrijke motor voor de Vlaamse export

De uitvoer van voedingsmiddelen is goed voor 9% van de totale Vlaamse uitvoer. Terwijl de export van voedingsmiddelen en dranken tussen 2014 en 2018 evenveel groeide als die van andere goederen, maakte de trend in 2019 een omslag. Ook in 2020 was de export van voedingsmiddelen beter bestand tegen de schok van de coronacrisis. In 2021 werd de Belgische export gestimuleerd door farmaceutische producten (goed voor meer dan een derde van de waarde stijging).

Zonder de ruimschoots positieve handelsbalans van de voedingsindustrie zou het Vlaamse (goederen-)handelstekort in 2021 24% hoger liggen.

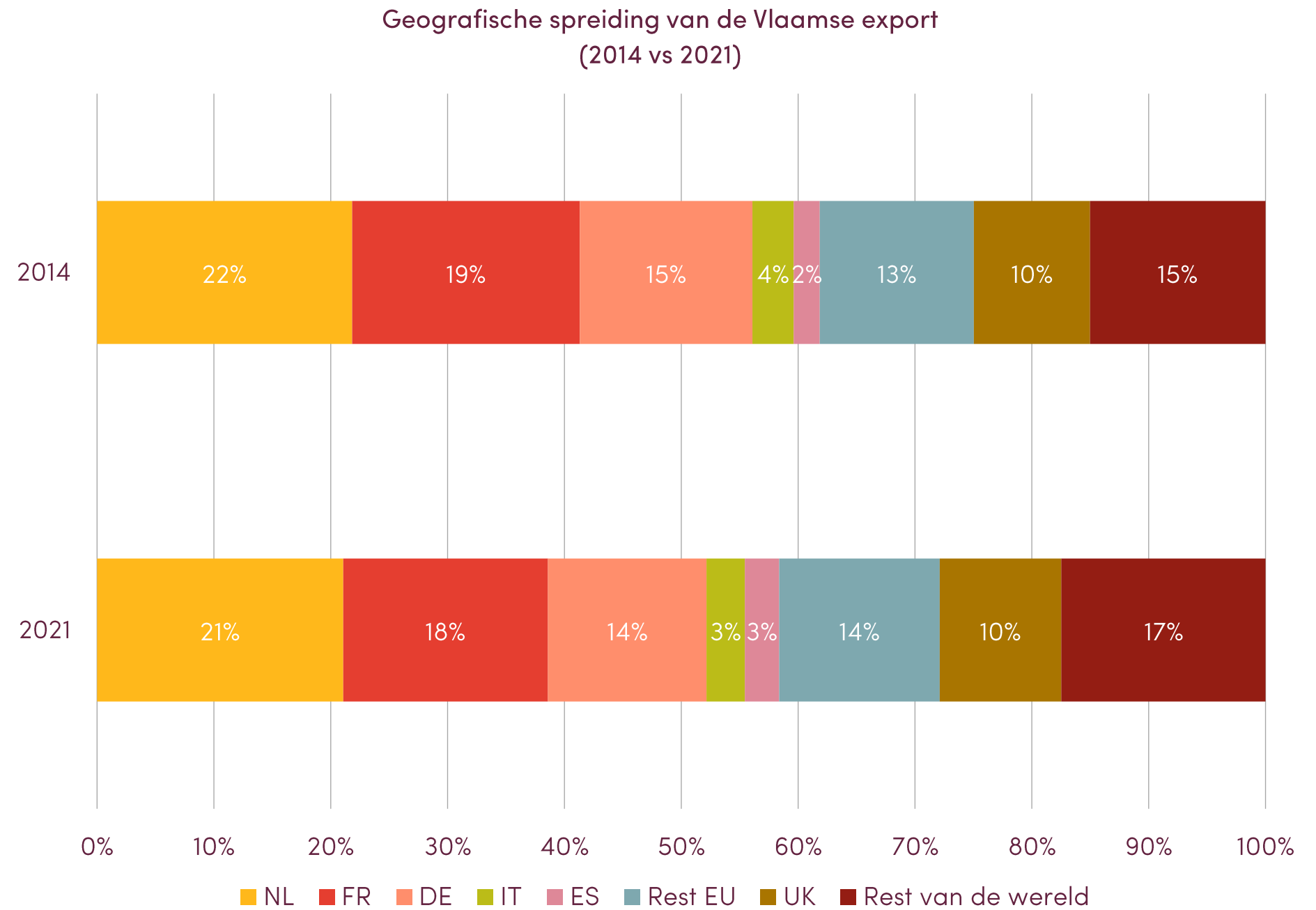

Bron: NBB

Uitvoer voornamelijk Europees

De uitvoer van de Vlaamse voedingsindustrie blijft voornamelijk gericht op de Europese Unie. Het zwaartepunt ligt bij onze directe buurlanden (NL, FR, DE) waar 52% van onze totale uitvoer naartoe gaat. De uitvoer kende een groei in 2021 van 8,8% naar Frankrijk en van 7,0% naar Nederland en Duitsland.

In vergelijking met 2014 is het aandeel van de uitvoer buiten de Europese Unie gestegen van 25% naar 27,8%. (incl. UK).

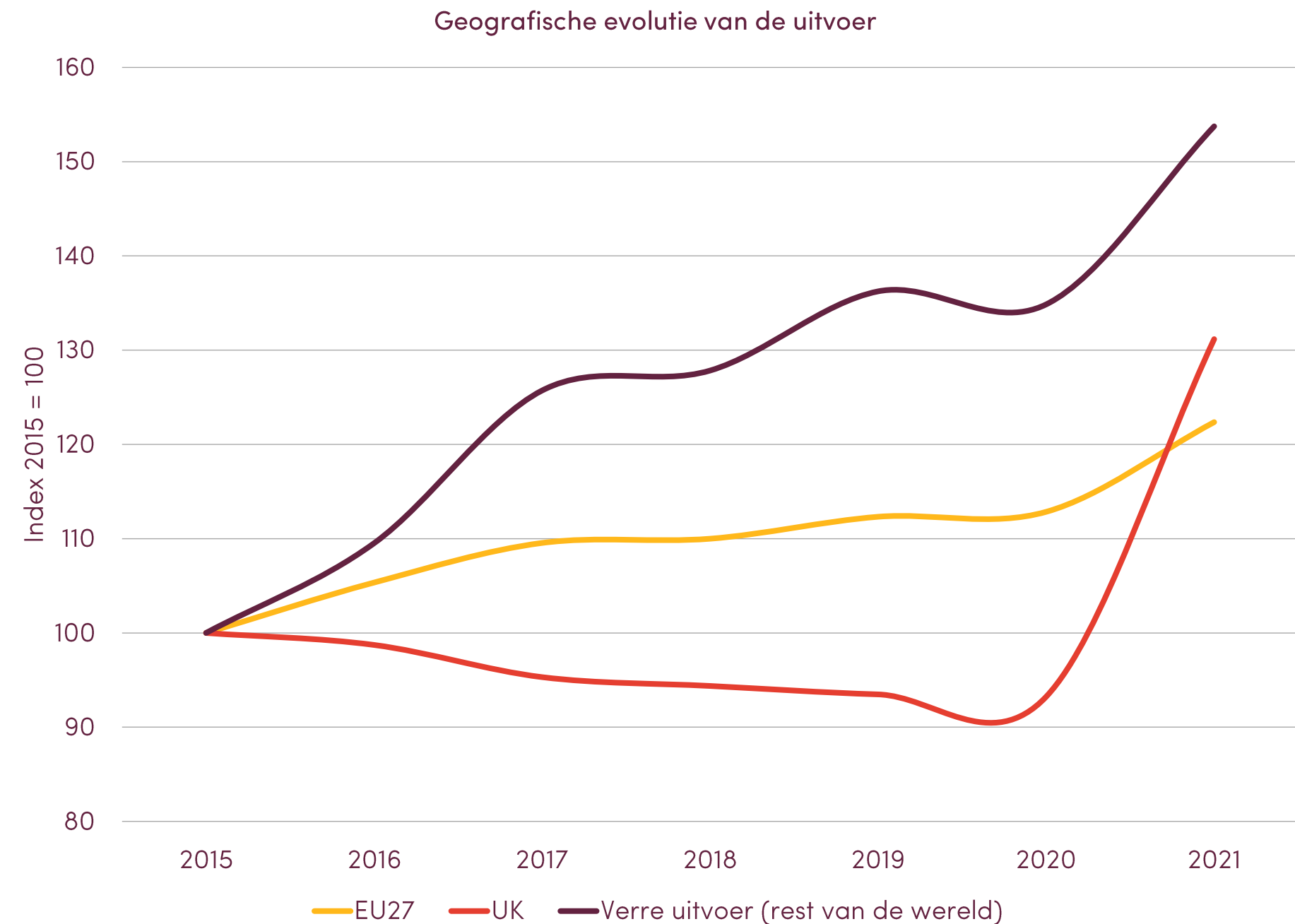

Bron: NBB

Verre uitvoer is een groeimotor

De uitvoer over lange afstand, d.w.z. de uitvoer naar landen buiten de EU en het VK, is de afgelopen jaren beduidend sterker gestegen dan de uitvoer naar de EU-27. Zij hadden immers meer te lijden onder de coronacrisis (-1,0% tegenover +0,5% voor de EU-27), hun herstel in 2021 is echter substantieel.

Na een vrijwel ononderbroken daling sinds het Brexit-referendum in 2016 is de uitvoer naar het VK in 2021 spectaculair gestegen (+36%). Dat wijst op een zeer goede voorbereiding van onze bedrijven, in samenwerking met de verschillende stakeholders. Een deel van die groei komt echter door het feit dat sommige producten die de laatste jaren vanuit andere landen naar GB vertrokken, nu vanuit België worden uitgevoerd (met een ingezeten onderneming betrokken), bijvoorbeeld Franse wijnen.

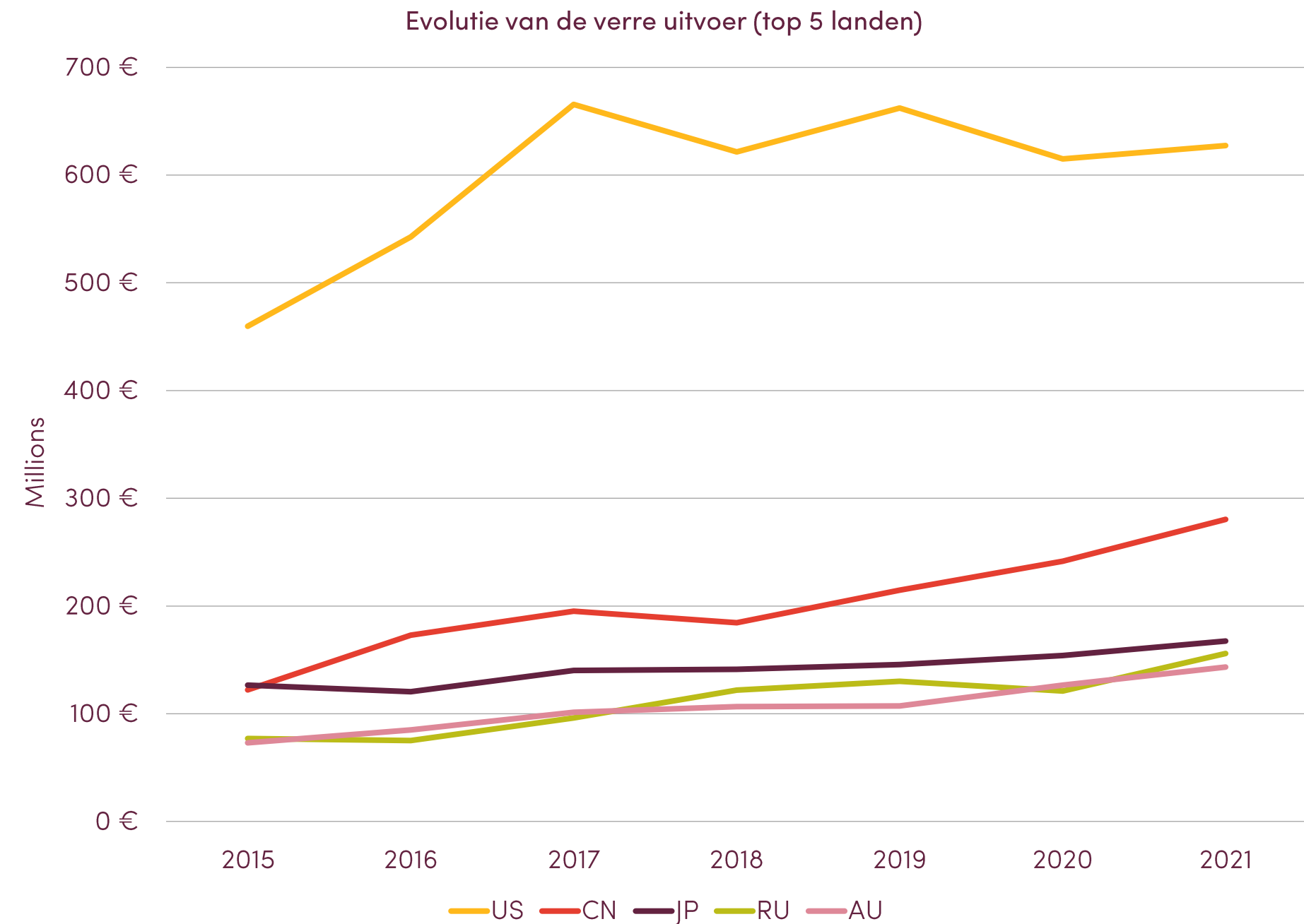
Bron: NBB

Uitvoer verspreidt zich, tot Australië

Sinds een aantal jaren kent de verre uitvoer (buiten de Europese Unie en het VK) een belangrijke groei. Door de coronacrisis daalde de verre uitvoer in 2020 met 1,0%. Eén specifiek punt: Rusland staat in 2021 op de 4de plaats (7de in 2020) en Canada gaat de andere weg uit (van de 4de naar de 7de plaats in de rangschikking).

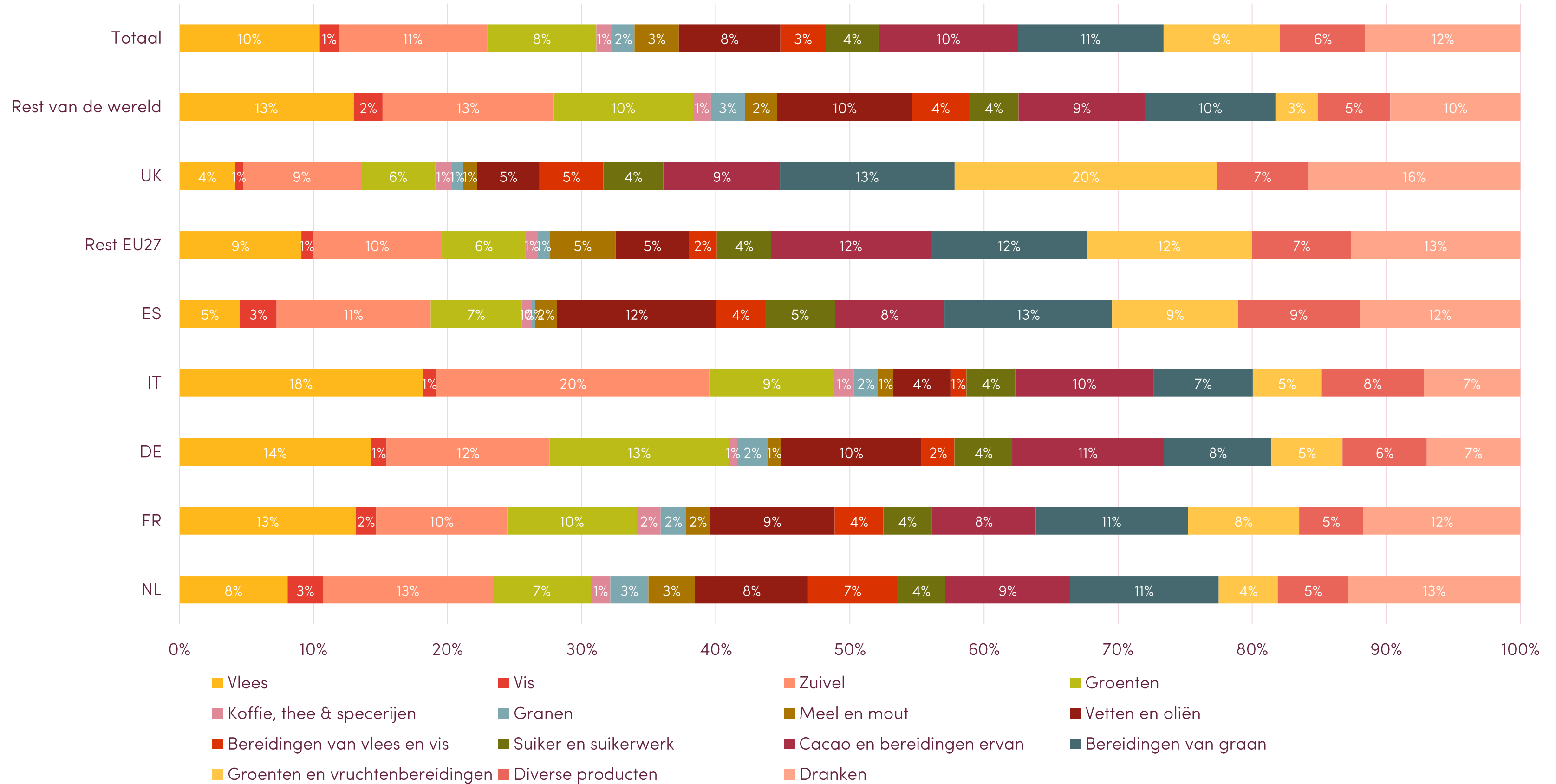
De laatste vijf jaar steeg de verre uitvoer jaarlijks gemiddeld met +7,0%, terwijl de jaarlijkse groei in de EU-27 3,0% bedroeg.

Per werelddeel verdeelt de verre uitvoer zich in 2021 als volgt: Azië 37%, Amerika 28%, Afrika 17%, Europa (buiten EU27 en UK) 13% en Oceanië 4%.

Bron: NBB

Verdeling export per productgroep en per exportmarkt Vlaanderen (2021)

Jobs

Nog steeds dé industriële jobcreator

68.400
directe jobs

+2,4%
jobs

Voornaamste bevindingen

71% van de arbeidsplaatsen van de Belgische voedingsindustrie ligt in Vlaanderen

De voedingsindustrie is de grootste industriële werkgever van Vlaanderen

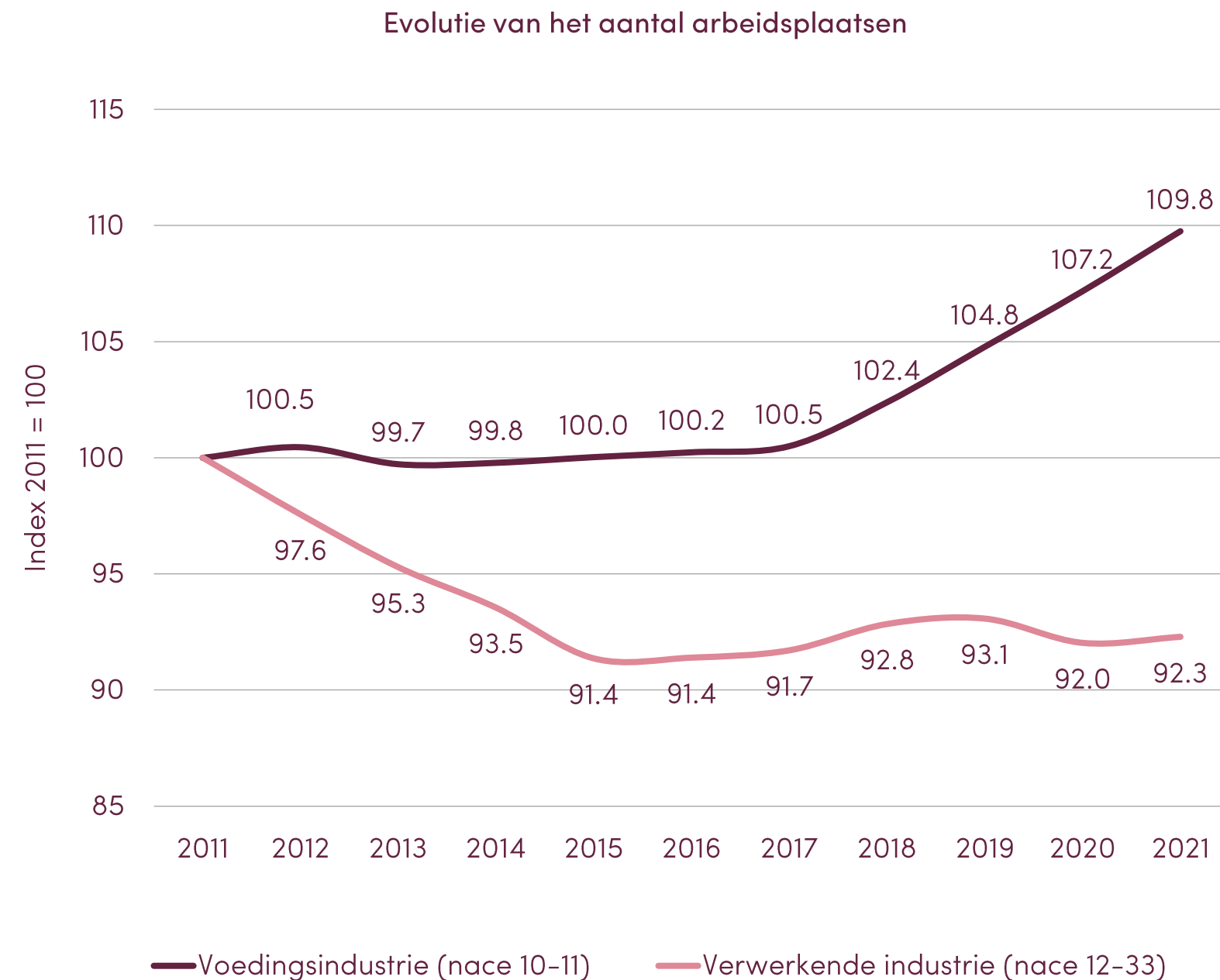
1 op de 5 jobs in de Vlaamse industrie is er één in de voedingsindustrie

Tewerkstelling groeit nog steeds

In 2021 telde de Vlaamse voedingsindustrie 68.400 banen. Ten opzichte van 2020 werden meer dan 1.600 arbeidsplaatsen gecreëerd, een stijging met 2,4%. De groei die de voedingsindustrie kende sinds 2018 zet zich dus voort.

In de rest van de verwerkende industrie is het aantal banen licht gestegen (+770 arbeidsplaatsen of 0,3% meer), maar ligt nog steeds onder het niveau 2019.

Door de uiteenlopende evolutie neemt het aandeel van de voedingsindustrie in de industriële tewerkstelling verder toe. Van 17,4% tien jaar geleden (in 2011) steeg die naar 20,1% in 2021.

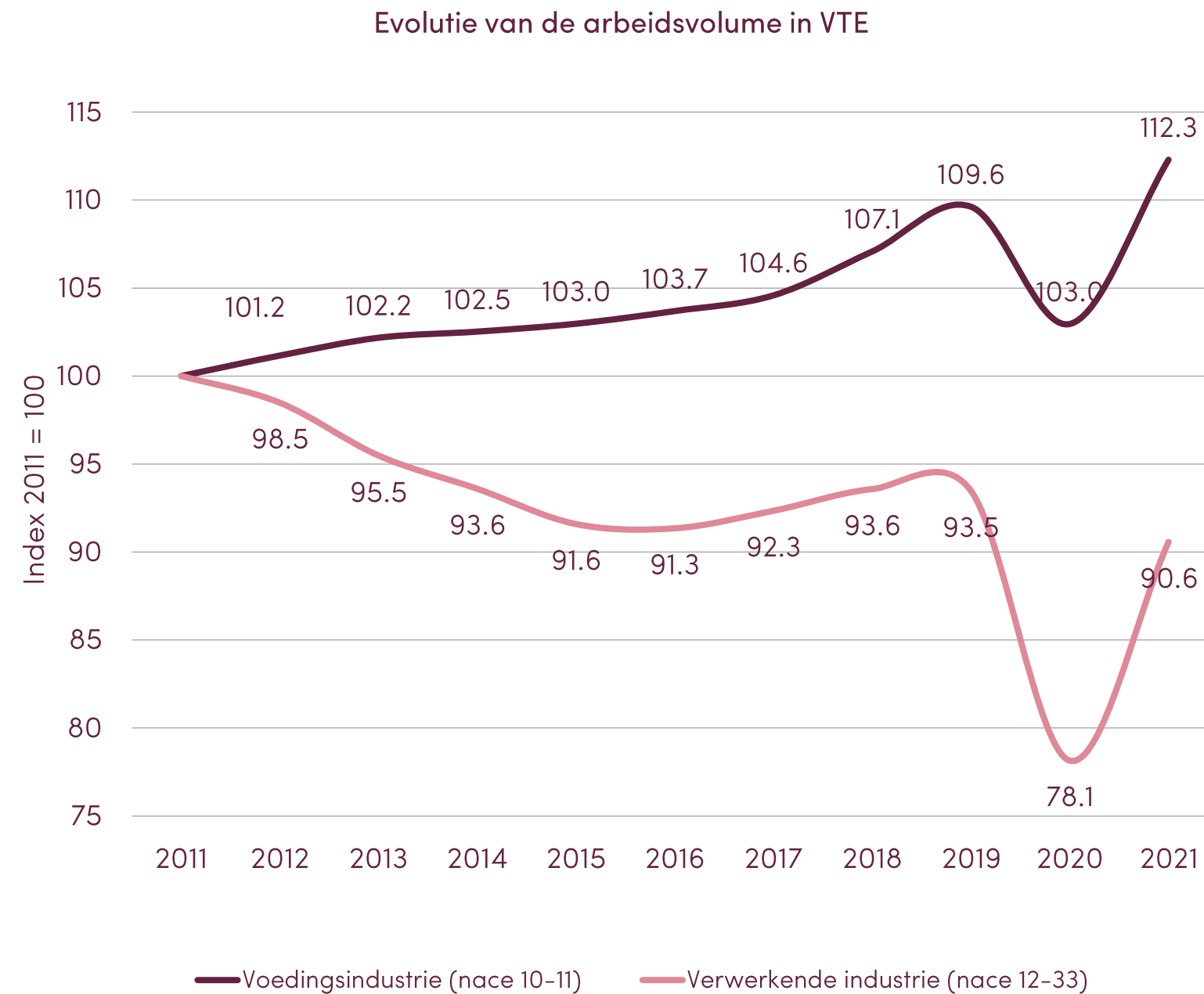

Bron: RSZ gedecentraliseerd, tweede kwartaal (schatting voor 2021)

Arbeidsvolume boven pre-covid niveau

De voedingsindustrie, die door de totale of gedeeltelijke sluiting van tal van afzetkanalen (horeca, foodservice, export) zwaar werd getroffen in 2020, maakte sterk gebruik van tijdelijke werkloosheid wegens overmacht, vooral in het 2de kwartaal. Daardoor daalde het aantal gewerkte uren. Uitgedrukt in voltijdsequivalenten is het arbeidsvolume gedaald met 6,1% in 2020.

In 2021 is deze tijdelijke daling uitgewist. Het aantal VTE's ligt inderdaad 2,4% boven het niveau van 2019, het pre-covid jaar. Dat is nog niet het geval voor de rest van de verwerkende nijverheid.

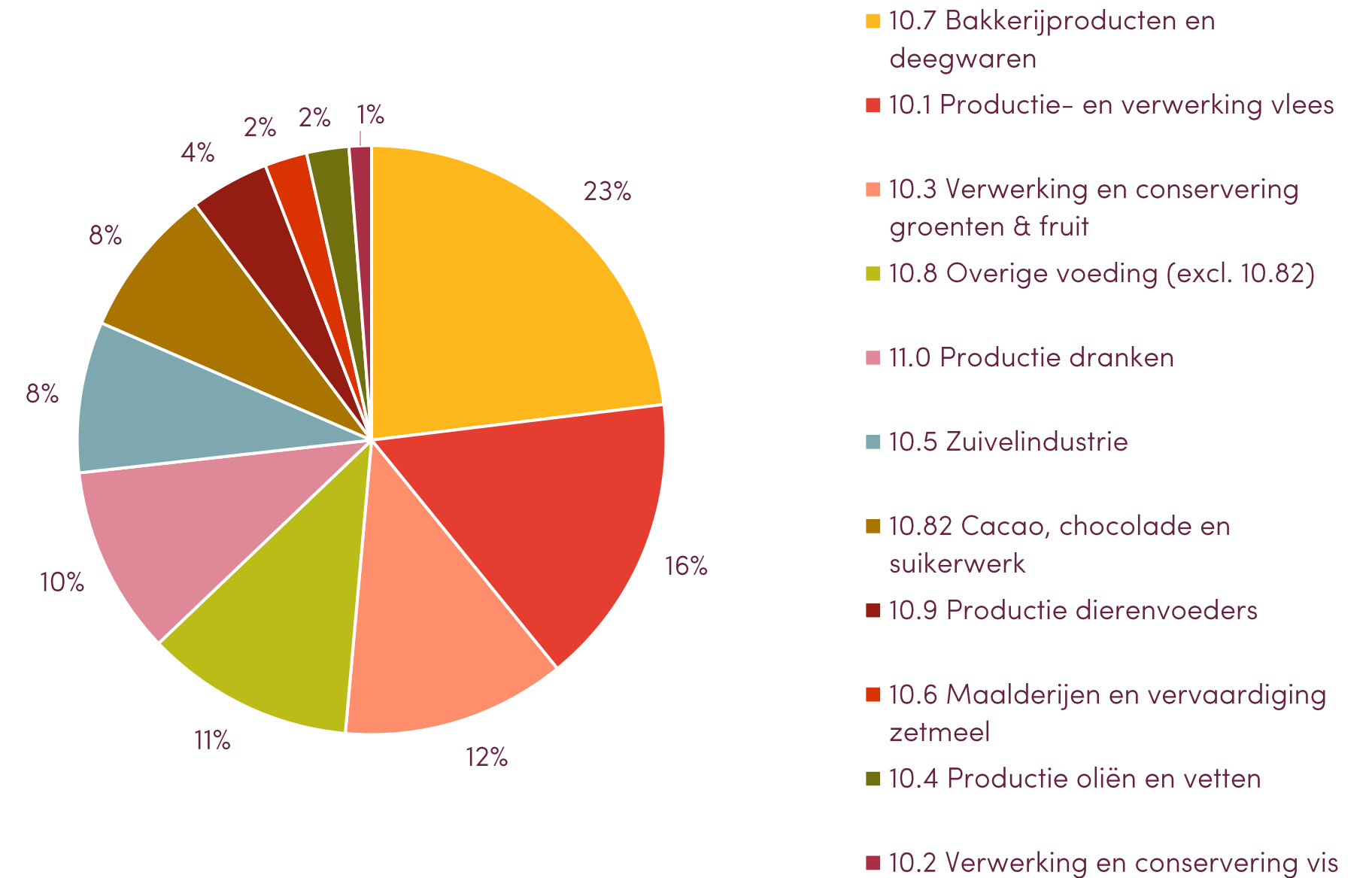
Bron: RSZ gedecentraliseerd, tweede kwartaal (schatting voor 2021)

Sectorale verdeling

De 3 grootste subsectoren in termen van jobs zijn -in volgorde van belang- de bakkerijsector, de productie- en verwerking van vlees, en de verwerking en conservering van groenten en fruit. Die zijn samen goed voor 51% van de tewerkstelling in de voedingsindustrie in Vlaanderen.

De sectoren met de grootste toename van de werkgelegenheid in 2020 zijn de verwerking en conservering van groenten en fruit (+5,3%), de verwerking van zuivelproducten (+3,4%) en de verwerking van vlees (+3,2%).

Verdeling arbeidsplaatsen naar subsector 2020

Werkgevers

Een echte kmo-sector

3094
werkgevers

22
werknemers
per werkgever

Voornaamste bevindingen

95% van de werkgevers stelt minder dan 100 werknemers te werk

28% van de Vlaamse industriële werkgevers behoren tot de voedingsindustrie

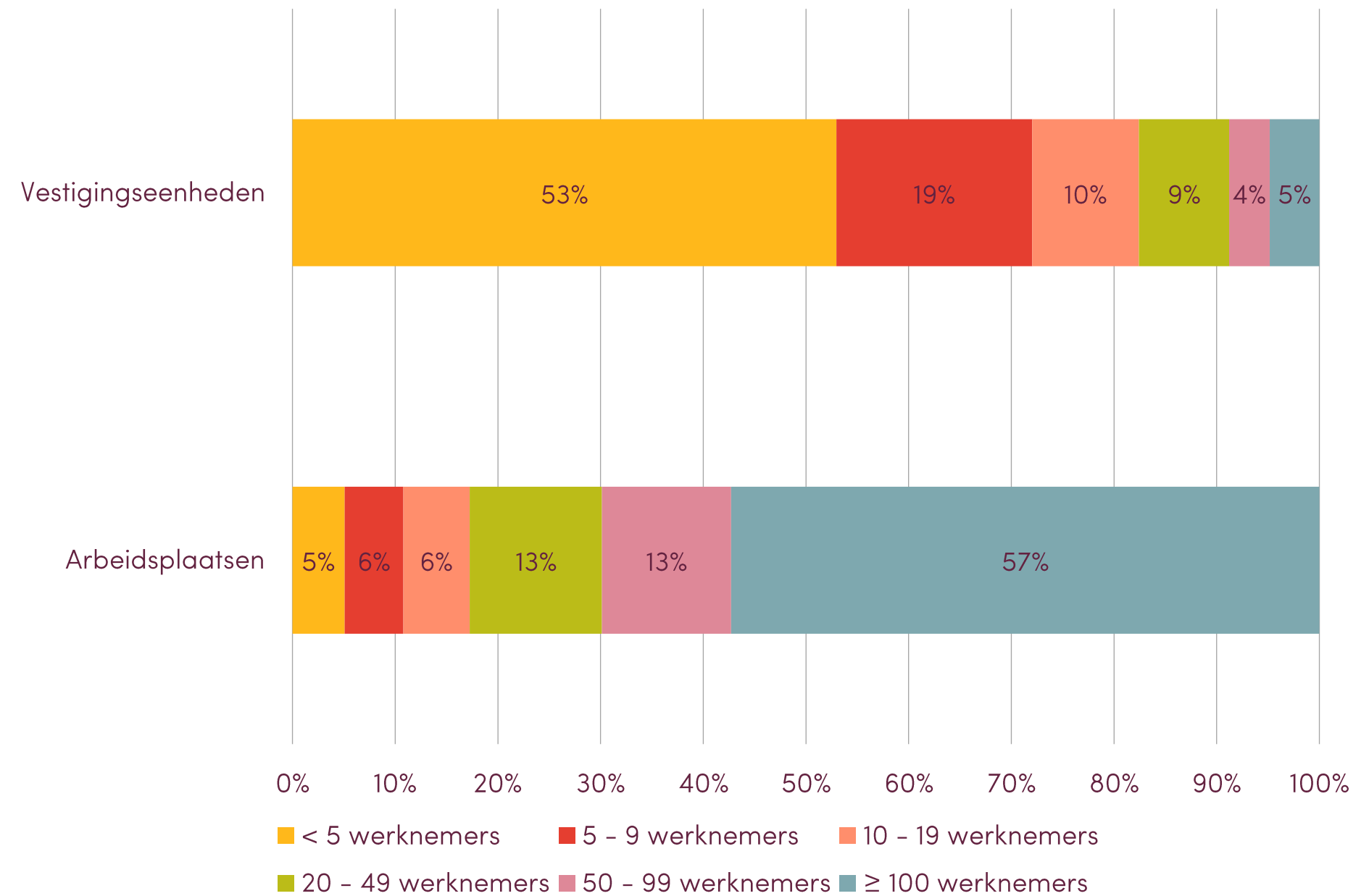
61% van de werkgevers van de Belgische voedingsindustrie bevindt zich in Vlaanderen

Veel werkgevers van kleine omvang

De voedingsindustrie is een sector die bestaat uit kleine en middelgrote ondernemingen. 95% van de vestigingseenheden telt zelfs minder dan 100 werknemers. Qua werkgelegenheid vertegenwoordigen deze werkgevers ongeveer 43% van de arbeidsplaatsen van de voedingsindustrie in Vlaanderen.

Daarnaast steeg het aantal werknemers per bedrijf in tien jaar tijd (2008-2020) van 17 naar 22.

Verdeling arbeidsplaatsen en vestigingseenheden naar grootteklasse (2020)

Bron: RSZ gedecentraliseerd

Toegevoegde waarde

€ 6,3
miljard

-2,1%
in 2020

Daalt in de coronacrisis

Voornaamste bevindingen

16% van de toegevoegde waarde van de Vlaamse industrie komt van de voedingsindustrie (2de sector na de chemie)

De toegevoegde waarde van de Vlaamse voedingsindustrie is met gemiddeld 1,5% per jaar gestegen sinds 2015

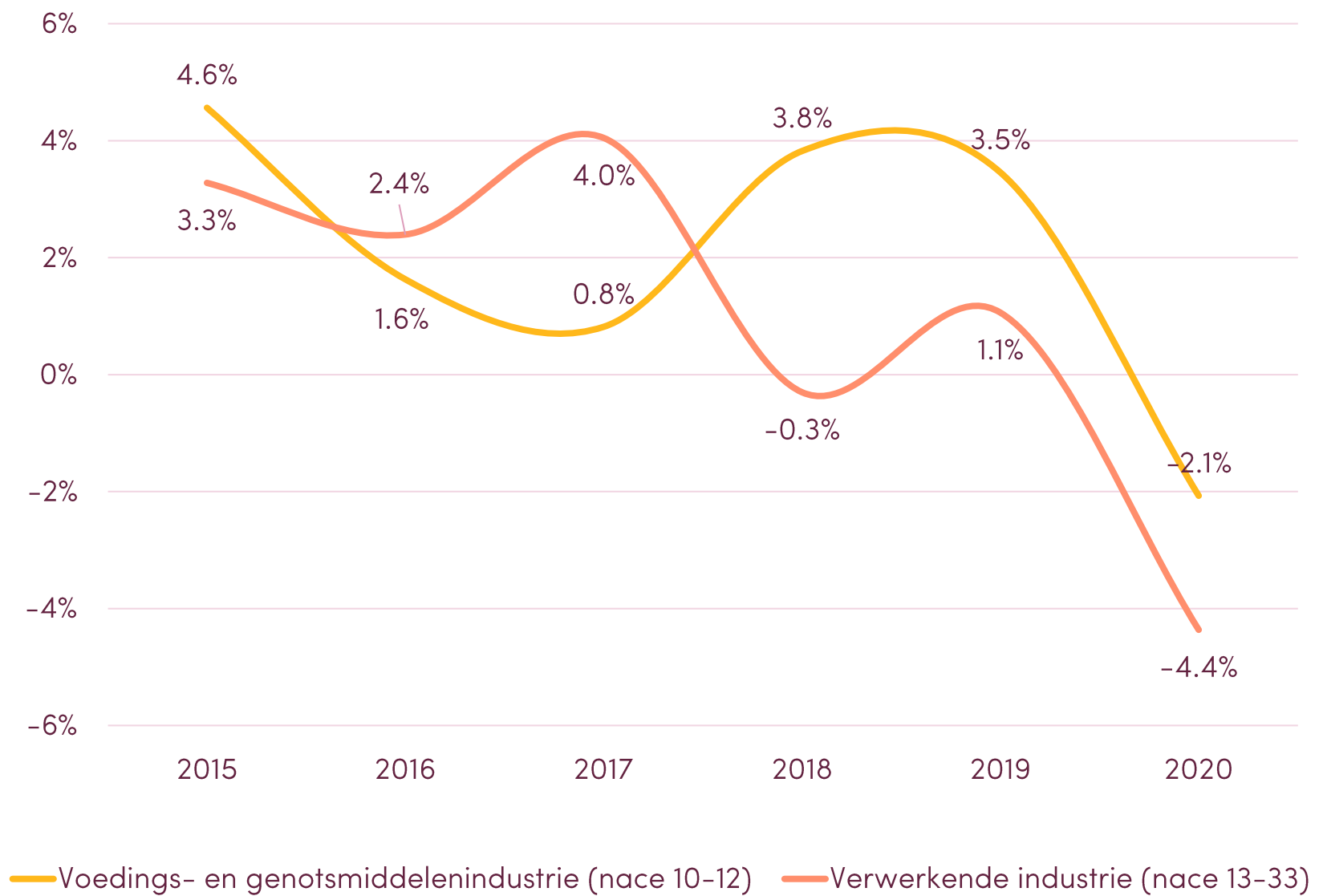
De rest van de industrie doet het de 5 laatste jaren minder goed (+0,5% per jaar)

Daling van de toegevoegde waarde

Na een vertraging in 2016 en 2017 is de groei van de toegevoegde waarde van de Vlaamse voedingsindustrie (inclusief tabak) versneld in 2018 en 2019. Door de coronacrisis is die echter gedaald in 2020. De laatste daling die de voedingsindustrie kende was in 2011.

De gemiddelde jaarlijkse groei van de toegevoegde waarde gedurende de laatste 5 jaar in de voedingsindustrie (+1,5%) is hoger dan de gemiddelde groeivoet in de rest van de verwerkende industrie (+0,5%).

Jaarlijkse groei van de toegevoegde waarde in lopende prijzen

Bron: NBB

Concurrentiekracht

Kostenconcurrentievermogen onder hoge druk

42%

Elektriciteit tot 42% duurder dan in buurlanden

23,9%

loonkostenhandicap

Voornaamste bevindingen

Een werkuur kost bijna 1/4de meer in België dan in de buurlanden

Beleidskeuzes maakten elektriciteitsfactuur voedingsbedrijven 44% duurder in 5 jaar

Door de lasagne aan taxen draagt de Vlaamse voedingsindustrie bijna 5 miljard euro bij aan de overheidsfinanciën

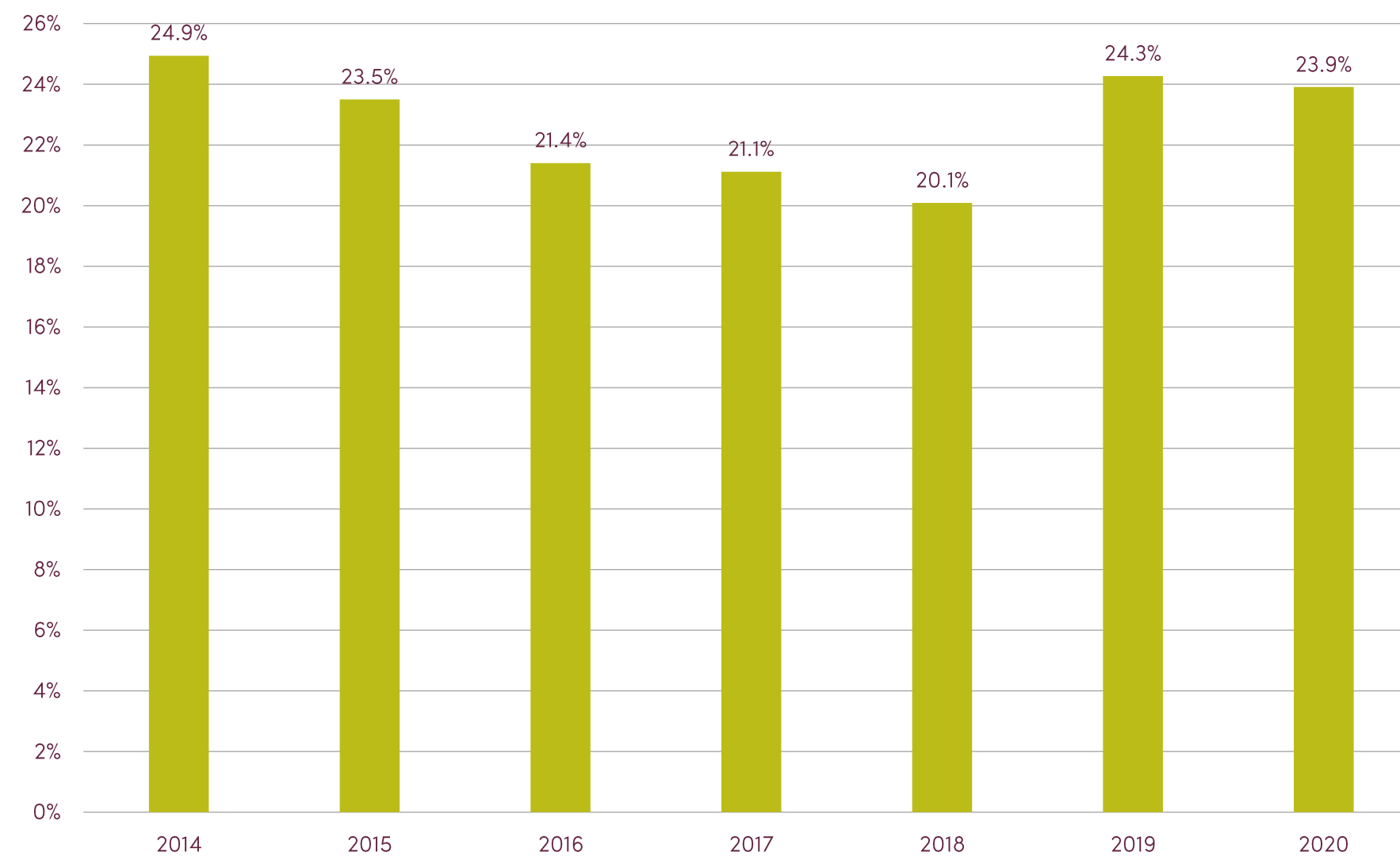
Een loonkostenhandicap van bijna 25%

Eind 2014 bedroeg de loonhandicap van de Belgische voedingsindustrie (rekening houdend met de loonsubsidies) bijna 25% ten opzichte van het gewogen gemiddelde van de drie buurlanden. Gelet op de concurrentiepositie van de sector is dit een onhoudbaar hoog niveau.

Door diverse overheidsmaatregelen (indexsprong, loonmatiging, belastingverschuiving) verkleinde de loonhandicap tot in 2018.

Fevia berekende dat de loonkostenhandicap na 2019 helaas weer toenam.

Loonkostenhandicap t.o.v. de buurlanden (DE,FR,NL)

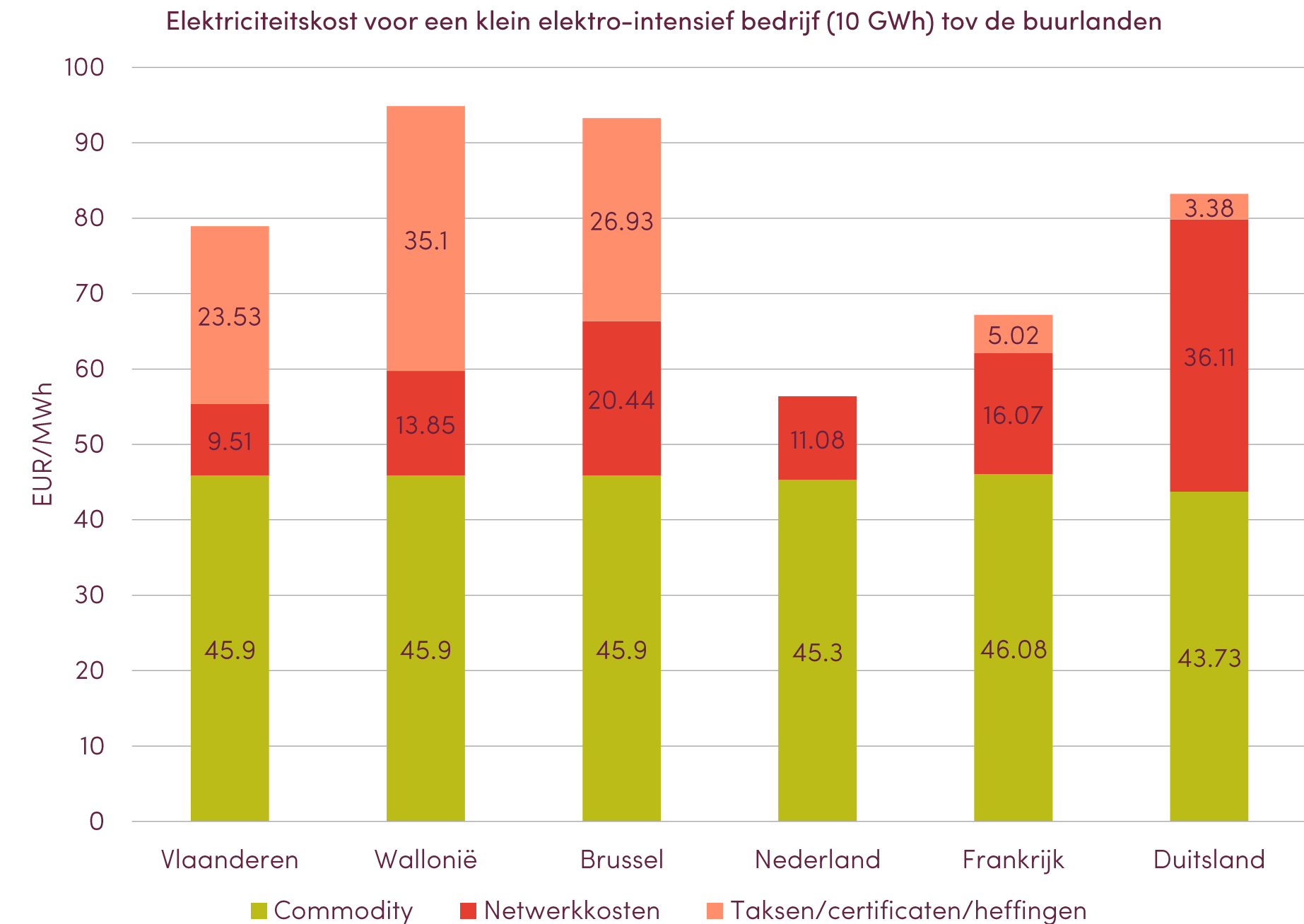
Bron: Eurostat, CRB, eigen berekeningen

Hoge kostprijs elektriciteit als gevolg van de meerkosten

Kleine Vlaamse elektro-intensieve voedingsbedrijven betalen hun elektriciteit respectievelijk 18% en 40% duurder dan in Frankrijk en Nederland. In Duitsland zou een gelijkaardig bedrijf haar verbruik 5% minder betalen (CREG). In vergelijking met de andere gewesten in ons land, kost elektriciteit minder in Vlaanderen.

De stijging van de meerkosten (de kosten die voortvloeien uit het beleid en waarvan de financiering gebeurt door de elektriciteitsverbruikers) ligt hier aan de basis. Volgens berekeningen van Fevia zag een gemiddeld Vlaams voedingsbedrijf de meerkosten op haar elektriciteitsfactuur in een periode van 5 jaar met 44% toenemen.

Belangrijke verduidelijking: deze extra kosten houden rekening met de financiële compensatie die bedrijven die deelnemen aan een "Energiebeleidsafspraken" ontvangen in ruil voor aanzienlijke inspanningen op energiegebied. De toename van de extra kosten zou zonder deze compensaties nog hoger liggen.

Bron: CREG

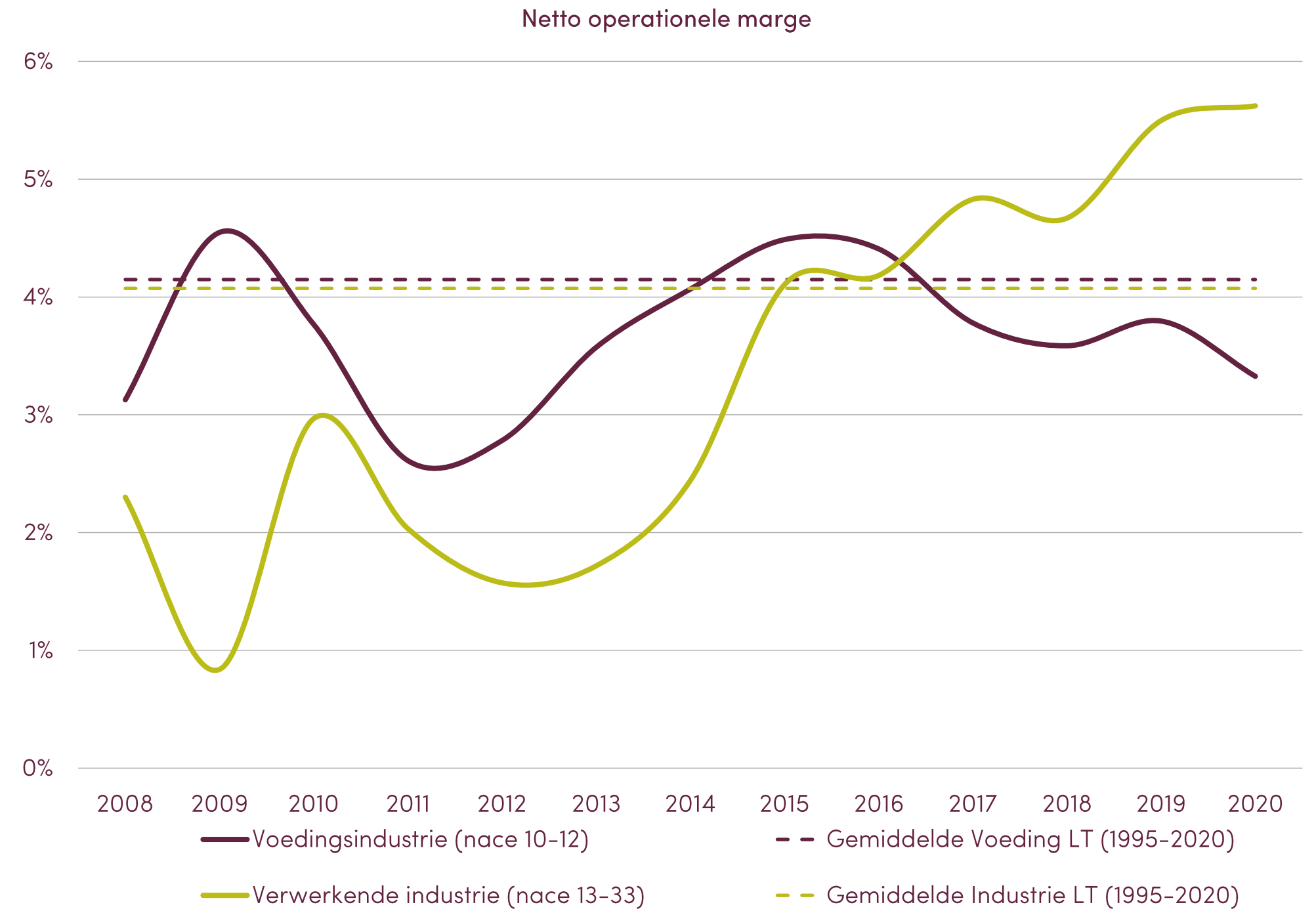
De netto exploitatiemarge blijft kelderen

Na in 2015 en 2016 te zijn gestegen tot boven het gemiddelde niveau op de lange termijn, is de netto-exploitatiemarge van de voedingsindustrie sinds 2017 gedaald tot onder dat niveau.

In de rest van de verwerkende industrie werd de exploitatiemarge geconsolideerd op 5,6%, het hoogste niveau in de geschiedenis.

Het blijft voor de voedingsindustrie een grote uitdaging om voldoende marge te behalen. De marge stelt de voedingsbedrijven niet alleen in staat te investeren, maar ook de werkgelegenheid te laten toenemen. De voedingsindustrie kan zo ook in de toekomst de sterke schakel blijven in de Belgische verwerkende industrie.

Als gevolg van de uitzonderlijke stijging van de productiekosten (grondstoffen, verpakking, energie, vervoer) zal de marge van de sector in 2021 waarschijnlijk gevaarlijk dicht bij zijn recorddieptepunt komen te liggen.

Bron: NBB, eigen berekening

Lasagne van taksen

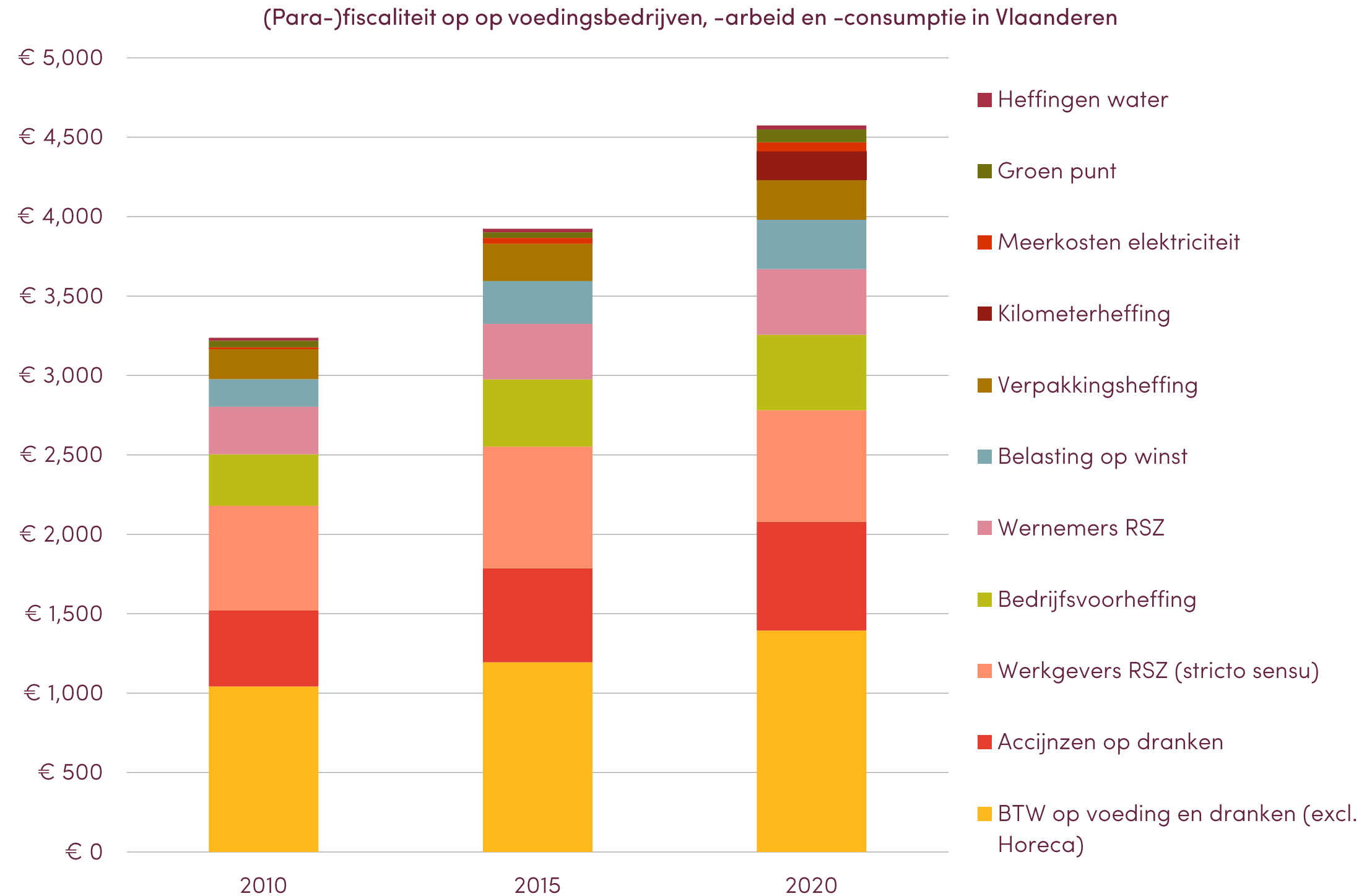
De directe werkgelegenheid in de Vlaamse voedingsindustrie in 2020 leverde 1,1 miljard euro sociale bijdragen op aan de sociale zekerheid, een stijging met 16% ten opzichte van 10 jaar geleden. Deze stijging is vooral te verklaren door een toename van het aantal werknemers in de voedingsindustrie en de automatische indexering van de lonen.

De talrijke belastingen, bovenop de vennootschapsbelasting, die voedingsbedrijven moeten betalen, wegen zeer zwaar met een totaal van bijna 1,3 miljard euro in 2020, waarvan 680 miljoen euro accijnzen op dranken.

De concurrentiekracht van de Vlaamse voedingsbedrijven kent, door deze opeenstapeling van belastingen, dus een ernstige handicap.

Bijdrage aan de overheidsfinanciën

Voeg daar nog eens de BTW op voeding en dranken (1,4 miljard euro betaald door de Vlaamse huishoudens) aan toe, en dan bedraagt de totale bijdrage van de Vlaamse voedingsindustrie aan de overheidsfinanciën in 2020 4,6 miljard euro.

Vacatures

Vraag naar technische profielen

+55%

ontvangen
vacatures

**Technische
profielen**

Voornaamste bevindingen

Technische profielen zijn het meest in trek

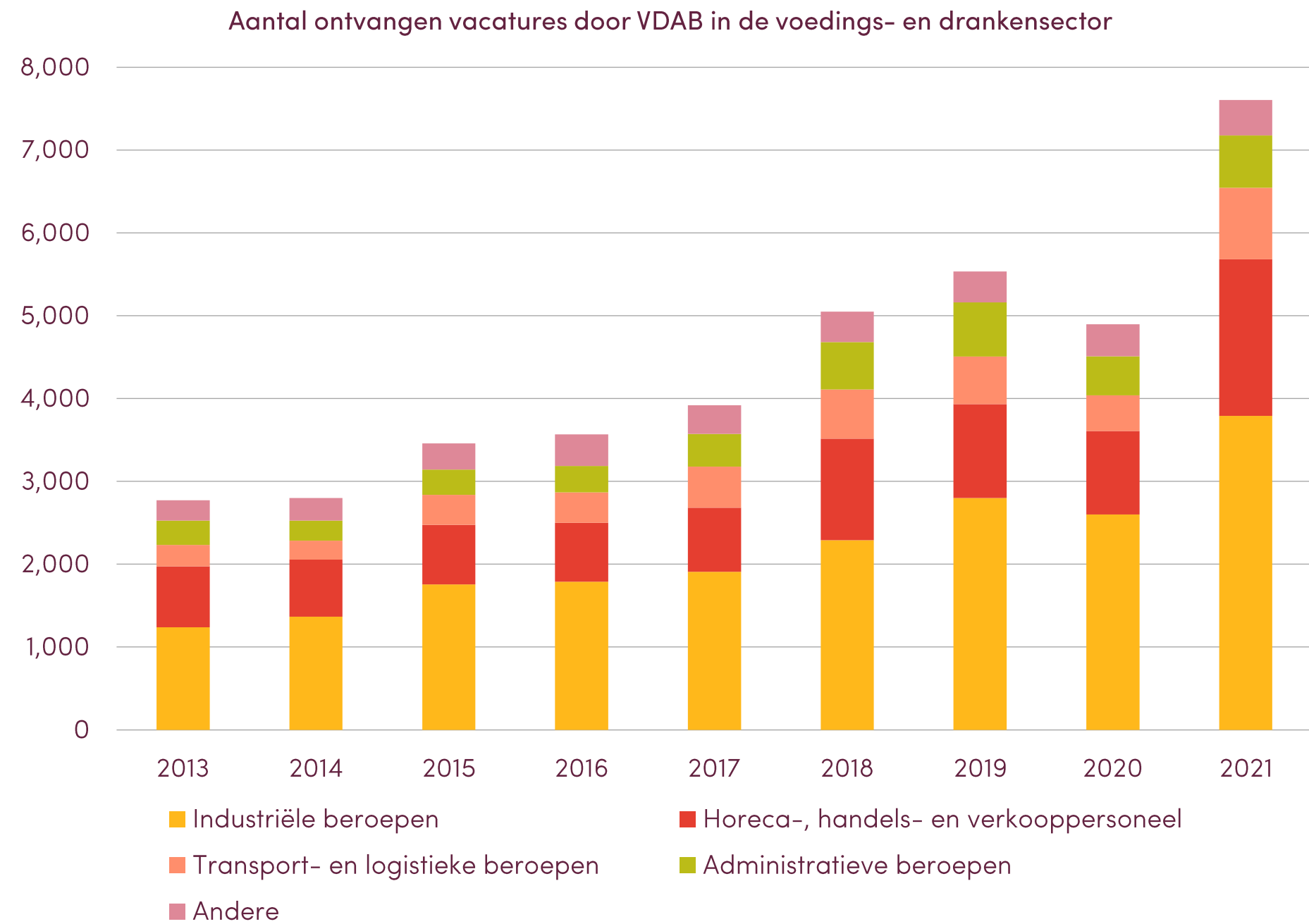
Helft meer ontvangen vacatures in de
voedings- en drankensector

Bijna 3 vacatures per dag voor
productieoperatoren in de voedingsindustrie

Veel openstaande vacatures

De jobaanbiedingen die binnenlopen bij de VDAB voor profielen in de voedingsindustrie nemen tussen 2019 en 2021 met 37% toe (+55% tussen 2020 en 2021). Het overgrote deel van deze aanbiedingen heeft betrekking op kritische functies of knelpuntberoepen.

Knelpuntberoepen zijn deze waarbij enerzijds bedrijven moeilijk de juiste mensen vinden uit de pool van potentiële kandidaten (kwalificatieprobleem, vereiste ervaring, talenkennis, arbeidsvoorwaarden, enz.) en anderzijds er een tekort aan arbeidskrachten is, d.w.z. dat er voor die beroepen een kwantitatief tekort is aan kandidaten.

Bron: VDAB

Vacatures in 2021

Vacatures zijn vooral te vinden in de technische profielen, zoals productieoperatoren in de voedingsindustrie en elektromechaniciens voor industrieel onderhoud. Naast deze bijzonder moeilijk te vinden algemene industriële profielen, zijn er ook enkele specifieke profielen voor de voedingssector, zoals bakkers. Verpakking en logistiek zijn ook zeer gevraagde profielen in de voedingsindustrie.

Top 10 van de door de VDAB ontvangen vacatures in industriële beroepen
Productieoperator voeding
Verpakker
Operator verpakkingsinstallaties
Bakker
Onderhoudsmechaniciën
Productiemedewerker
Leidinggevende industriële productie
Uitsnijder uitbener
Technicus industriële installatie
Bakkershulp

Bron: VDAB

food.be

Small country. Great food.

‘Food.be – Small country. Great food.’ is the promotional brand created by Fevia, the Belgian food and drink federation.

Discover the quality, diversity and innovation of more than 1.200 Belgian food and drink companies on **food.be**